

Оприлюднено Рамку фінансових компетентностей підприємців, суб'єктів мікро- та малого бізнесу України

25.9.2026 - | Natsionalnyi bank Ukrainy

Міжвідомча робоча група у складі фахівців Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Офісу з розвитку підприємництва та експорту та Міністерства освіти і науки України підготувала Рамку фінансових компетентностей підприємців, суб'єктів мікро- та малого бізнесу України (далі - Рамка).

"Уміння ухвалювати виважені фінансові рішення є однією з ключових передумов стійкості та розвитку бізнесу. Для підприємця важливо не лише створити конкурентний продукт чи послугу, а й уміти управляти фінансами, обирати потрібні фінансові інструменти, оцінювати ризики та планувати розвиток. Рамка систематизує фінансові компетентності, необхідні українському підприємцю на різних етапах розвитку бізнесу. Для нас важливо, щоб вона стала практичною основою для створення якісних освітніх продуктів для підприємців та допомагала їм ухвалювати обґрунтовані фінансові рішення, підвищувати стійкість власного бізнесу, а отже, і стійкість української економіки", - зазначив Голова Національного банку України Андрій Пишний.

Рамка - орієнтир для розвитку фінансової грамотності підприємців

Рамка - це узагальнена система фінансових компетентностей, необхідних для започаткування, ведення, розвитку та забезпечення фінансової стійкості бізнесу. Документ розроблено в межах реалізації Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року, у якій підприємці визначені однією з ключових цільових груп.

Необхідність системного розвитку фінансових компетентностей підприємців підтверджують і дослідження. За результатами дослідження стану бізнесу в Україні, проведеного в березні 2025 року, 71% власників малого та середнього бізнесу відчують потребу в додаткових знаннях із фінансового управління. Серед найактуальніших напрямів - фінансова стійкість бізнесу (53,2%), інвестування в розвиток (47,2%), управління грошовим потоком (41,3%) та управління ризиками (37,7%).

Рамка дає можливість фізичним особам-підприємцям усіх груп, представникам незалежної професійної діяльності, власникам та керівникам мікро- і малого бізнесу, а також майбутнім підприємцям використовувати її для самооцінки, виявлення прогалин у власних компетентностях та визначення напрямів для подальшого навчання.

Документ ґрунтується на кращому міжнародному досвіді

Під час розроблення Рамки за основу взято міжнародну модель OECD/INFE Core Competencies Framework on Financial Literacy for MSMEs (2018), яку доповнено та адаптовано до українського економічного, регуляторного та інституційного контексту, а також до особливостей роботи в умовах воєнного стану.

Рамка складається з чотирьох змістових розділів:

- вибір та користування фінансовими послугами – основні фінансові послуги для бізнесу, фінансування бізнесу та фінансова безпека під час користування фінансовими послугами;
- управління та планування фінансів і бізнесу – реєстрація та оподаткування, ведення документації і бухгалтерського обліку, короткострокове управління фінансами, середньо- та довгострокове планування;
- ризики та страхування – особисті й підприємницькі ризики, страхування, управління фінансовими та операційними ризиками, а також окремий тимчасовий блок компетентностей, пов'язаних із воєнними ризиками;
- фінансовий ландшафт – вплив зовнішніх факторів, фінансовий захист підприємців, фінансова інформація, освіта та консультації, фінансовий моніторинг і комплаєнс, благодійна діяльність та соціальне підприємництво.

Кожна компетентність у Рамці розглядається у трьох вимірах: обізнаність, знання та розуміння; навички та поведінка; ставлення. Водночас документ враховує, що потреби підприємця змінюються разом із бізнесом, тому компетентності співвіднесені з різними етапами його розвитку.

"Відповідно до кращої світової практики Рамка надає спільну систему координат для держави, фінансового сектору, освітніх організацій та самих підприємців і змогу вибудовувати системну фінансову освіту для бізнесу. Адже фінансова стійкість бізнесу починається з розуміння ризиків та вміння ними управляти. Підприємці мають не лише знати, які фінансові інструменти доступні, а й розуміти механізми захисту коштів, оцінювати ризики та бути готовими до кризових ситуацій", – зауважила директор-розпорядник Фонду гарантування вкладів фізичних осіб Ольга Білай.

Практичне спрямування та інтерактивний формат

Рамка має практичне спрямування і може використовуватися державними установами, закладами освіти, бізнес-школами, громадськими організаціями, бізнес-асоціаціями, інкубаторами, акселераторами, тренерами та консультантами для розроблення і вдосконалення програм фінансової освіти для підприємців.

"Для підприємця ринок капіталу – це не лише банківський кредит, а можливість залучити ресурс через акції, облігації чи інвестиційні фонди. Але користуватися цим ресурсом можна тільки розуміючи співвідношення дохідності та ризику і відповідально ухвалюючи інвестиційні рішення. Рамка формує саме такий комплексний підхід: від базового розуміння фінансових послуг до компетентностей, необхідних для виходу на ринок капіталу, залучення інвестицій та масштабування бізнесу", – зазначив Голова Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку Олексій Семенюк.

Для зручності користування Рамка має інтерактивну версію, яка дає змогу фільтрувати компетентності за етапами розвитку бізнесу, обирати їх відповідно до конкретних цілей, проводити самооцінку за окремими темами та формувати індивідуальні плани розвитку.

"Розвиток бізнесу змінює і вимоги до підприємця. Зі зростанням компанії з'являються нові фінансові завдання, а разом із ними – потреба в нових знаннях і компетентностях. Працюючи з бізнесом щодня, ми бачимо цю динаміку на практиці. Рамка допомагає структурувати фінансові компетентності та краще орієнтуватися в них на різних етапах розвитку", – зазначив директор Офісу з розвитку підприємництва та експорту Андрій Талама.

Очікується, що Рамка стане методологічною основою для вдосконалення освітніх програм і створення нових навчальних продуктів для підприємців, а також інструментів оцінювання їхніх фінансових компетентностей. Рамка є "живим документом" і може надалі вдосконалюватися з урахуванням зворотного зв'язку користувачів, змін регуляторного середовища та появи нових фінансових інструментів.

Рамка фінансових компетентностей підприємців, суб'єктів мікро- та малого бізнесу України доступна [за посиланням](https://bank.gov.ua/ua/news/all/oprilyudneno-ramku-finansovih-kompetentnostey-pidpriyemtsiv-subyektiv-mikro--ta-malogo-biznesu-ukrayini).

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/oprilyudneno-ramku-finansovih-kompetentnostey-pidpriyemtsiv-subyektiv-mikro--ta-malogo-biznesu-ukrayini>